

MASEHET ARAHİN
PEREK 1:
AKOL MAARİHİN

Değerleme ve Vakfetme

Yaprak *Masehet Arahin* dokuz perek ve otuz üç yapraktan oluşmaktadır. Bu *masehet*; *arahin*, *ekdeş*, *herem* ve *Yovel* yılı (ellinci yıl) uygulamasının yürürlükte olduğu dönemlerde mal satımı konularını ele almaktadır. Bu terimleri yerleri geldikçe yavaş yavaş öğreneceğiz. İlk olarak *arahin* ile başlayalım.

2

Nedir *arahin*?

Bu sözcük “değer” anlamına gelen *ereh* sözcüğünün çoğul halidir. Tora, “*ereh peloni alay*” (falanca kişinin değerini [bağışlamayı] üstleniyorum) veya “*erki alay*” (kendi değerimi [bağışlamayı] üstleniyorum) dediği zaman, *Ekdeş*’e (Bet-Amikdaş’ın hazinesi), ilgili değere bağlı olarak para ödemekle yükümlü olduğunu belirtmektedir. Tora bu değerler için bir liste vermiştir. Eğer değerinden bahsedilen kişi yirmi yaşındaysa, üstlenen kişi, kutsiyet standartlarındaki *şekel* birimine göre elli *şekel* ödeme yapmalıdır. Eğer altmış yaşındaysa, on beş *şekel* ödeme yapılır vs. Bu para – veya gümüş – *Ekdeş*’in hazinedarına (*gizbar*) verilmelidir.

Masehetin ilk *mişnasında* “*Akol maarihin*” (herkes değer bağışı üstlenebilir) diye öğretilmektedir. Bu şekilde *mişna*, ne konuda vaatte bulunduğunu bilen on iki yaşındaki bir çocuğun da *arahin* konusunda yükümlülük altına girebileceğini söylemektedir.

Kim Sadece Baş *Tefilini* Takar?

Yaprak Bu yaprakta oldukça ilginç bir bilgiyi öğreneceğiz.

3

Gemara bir *Barayta* aktarmaktadır. Burada şöyle öğretilmektedir: “Herkes *tefilinle* yükümlüdür – Koenler, Leviler ve Yisraeler.” Bu *Barayta*’yı öğrenen herkes bariz bir soru soracaktır: Koenlerin, Levilerin ve Yisraelilerin bu *mitsvayla* yükümlü oldukları zaten apaçık değil midir? Onlar yükümlü olmayacaksa başka kim yükümlü olacaktır?

Gemara buradaki vurgunun özellikle Koenlerde olduğu açıklamasını yapmaktadır. Bet-Amikdaş’ta Koenler kol *tefilini* takamazlardı, çünkü giydikleri özel giysilerden biri olan *ketonet* (entari), doğrudan bedenlerine temas edecek ve arada hiçbir engel

Tekoa (devam)

Peygamber Yirmeyau, Yerusalayim sakinlerine, güvenli bir yer olan Tekoa’ya sığınmaları çağrısında bulunmuştu ve Tekoa şehri, II. Bet-Amikdaş Dönemi’nin bütünü boyunca varlığını ve askeri önemini korumuştur. *Şivat Tsiyon* (Babil sürgününden geri dönüş) döneminde Tekoa, Yahudi liderlerden Nehemya’nın önyak olmasıyla sakinleri Yerusalayim’in surlarının inşasına iştirak etmiş olan şehirlerden biriydi. Benzer şekilde, Tekoa’dan, Yahudilerin Romalılar

karşısındaki savaşı sırasında büyük bir orduyla Edom’a karşı çarpışan Şimon ben Giyora’nın ordu kampının bulunduğu yer olarak da bahsedilmektedir.

Yisrael halkının tarihinde Tekoa çıkışlı birçok ünlü kişi olmuştur. Bunlardan biri, Kral David’i, oğlu Amnon’un cinayete kurban gitmesi sonrasında, bu cinayeti organize etmiş olan bir diğer oğlu Avşalom’un Yerusalayim’e geri dönmesine izin vermeye ikna eden bilge kadındır (bkz. Şemuel II, perek 13-14).

Harita
Üzerinde

Devamı
153’te

olmayacak şekilde giyilmeliydi (bkz. VI. Kitap, sayfa 91). Şayet kollarına *tefilin* taksalardı, *tefilin*, kollarıyla *ketonet* arasında bir *hatsitsa* (doğrudan teması önleyen bir engel; bkz. I. Kitap, sayfa 103, II. Kitap, sayfa 104) teşkil edecekti. Bu durumda “Madem kol *tefilini* takmıyorlar, o zaman baş *tefilini* de takmasınlar” diye düşünebilirdik. *Barayta* bu nedenle “Herkes *tefilinle* yükümlüdür” diye öğretme ihtiyacı duymuştur. Bet-Amikdaş’ta görev yapan ve kollarına *tefilin* takamayan Koenler bile, baş *tefilini* takmakla yükümlüdür.

Mutlaka soracaksınız: Ama Koenlerin başında *mitsnefet* veya *migbaat* adı verilen başlıklar da vardı. Bu başlıkların da *hatsitsa* olmadan takılması gerekmiyor muydu?

Gemara bu soruyu şöyle yanıtlamaktadır: Koenlerin taktıkları başlıklar, başın bütününe kaplamıyordu. Bu nedenle başın üstünde baş *tefilini* yerleştirecek boş bir nokta vardı.

Bet-Amikdaş’ta Megilat Ester

Yaprak

4

Yılın tüm günlerinde, Bet-Amikdaş’ta sabah ve akşam vakti *Tamid-korbanı* gerçekleştirilirdi. Yılda sadece bir gün vardı ki, o günde *Tamid-korbanını*, başka bir *mitsva* uğruna geciktirme talimatı verilmişti. Üstelik bu *mitsva*, *deRabanan*, yani Hahamlarca öngörülmüş türden bir *mitsvaydı*!

Barayta’da, Purim’de Megilat Ester okunmasıyla ilgili olarak şöyle denmektedir: “Herkes Megila okumakla yükümlüdür: Koenler, Leviler ve Yisraeller.”

Burada sorulması gereken soru açıktır: Tabii ki yükümlüdürler! *Barayta*’nın bunu özellikle öğretmesine ne gerek vardır? Eğer onlar yükümlü olmayacaksa, başka kim olacaktır?

Gemara bunu açıklar: *Barayta*’nın amacı bir noktayı öğretmektir: Eğer Megila okuma vakti geldiği sırada Koenler *Tamid-korbanını* gerçekleştirmek üzerelerse, *korbanın* işlemleri bekletilmeli ve gidip Megila’nın okunuşu dinlenmelidir! *Tamid-korbanı* gibi toplumsal bir *korban* Koenler tarafından gerçekleştirildiği sırada Leviler de *Duhan* adı verilen platformun üzerinde durarak şarkılar söylerler, *maamad* (bkz. II. Kitap, sayfa 117) için gelmiş olan Yisraeller de dua ederlerdi. Ama o sırada Megilat Ester okunacaksa, hem Koenler, hem Leviler hem de Yisraeller bunu bırakıp, Megila’nın okunuşunu dinlemeye gitmeliydi.

Kim Kimdir?

Yisrael’in Büyükleri

Polonya’da Hasid bir ailenin çocuğu olarak dünyaya gelmiştir. Piaseçna’da (Piaseczno) *rav* ve Varşa’da (Varşova) “*Daat Moşe*” *yeşivasının roş reşivasi* olarak görev yapmıştır. Kendine has Hasidik, eğitimsel yaklaşımını sunduğu eğitsel eserleri “*Hovat A-Talmidim*” ve “*Ahşarat A-Avrehim*” adlı kitaplarla ünlüdür. *Admor*, öğrencilerini, coşku ve neşe içinde *A-Şem*’e ibadet etme ve *mitsvaları* uygulama yönünde eğitmiş ve onlara, bu amaçlar için hayal güçlerini nasıl kullanabilecekleri konusunda rehberlik etmiştir.

II. Dünya Savaşı sırasında *Admor*, öğrencileriyle birlikte Varşova *getosunda* kısıtlı kalmıştır. Kendisini oradan kaçırma tekliflerini reddetmiş ve takipçilerinin yanında kalmayı seçmiştir. O dönemde, bu gibi zorlu zamanlarda bile *A-Şem*’e inanç ve güveni teşvik ve takviye edecek konuşmalar yapmıştır.

Admor, Varşova’dan, Lublin civarındaki bir çalışma kampına gönderilmiş ve orada katledilmiştir. *Geto* döneminde yaptığı *derasha* konuşmaları, “*Eş Kodeş*” adlı kitapta yayınlanmıştır.

Rabi
Klonimus
Kalman
Şapira
“Piaseçna
Admoru”
(5649-5703)
(1889-1943)

Fark Ne?

Yaprak

5

Ribi Yeoşua *dafyomi* dersinden geri dönmüştü. Oğlu ondan bir istekte bulundu: “Baba! *Masehet Arahin*’i öğrenmeye başlayalı birkaç gün oldu. Lütfen bana ‘*neder damim*’ ile ‘*neder ereh*’ arasındaki farkı açıkla mısın?”

“Büyük bir zevkle” dedi Ribi Yeoşua ve oğluna açıklamaya başladı:

“*Neder damim* (para vaadi), bir kişinin, belirli bir insanın parasal değerini *Ekdeş*’e bağışlamayı üstlenmesidir. Örneğin ‘*Deme peloni alay*’ (Falanca kişinin parasal değerini [*damim*] bağışlamayı üstleniyorum) diyen bir adam, o falanca kişinin parasal değerini *Ekdeş*’e bağışlamakla yükümlü hale gelir. Söz konusu kişinin parasal değerinin ne olduğunu nereden bilecektir? On yargıçtan oluşan bir *bet din*, bu konudaki hesaplamayı ‘Eğer o falanca kişi köle olarak satılacak olsaydı karşılığında ne kadar para ödenirdi?’ sorusuna göre yapar. Tabii ki bu, o kişinin gücüne, sağlığına ve benzeri ölçütlere göre değişebilen bir değerdir.

“*Neder ereh* ise ‘*Ereh peloni alay*’ (Falanca kişinin Tora tarafından belirlenmiş değerini [*ereh*] bağışlamayı üstleniyorum) sözleriyle dile getirilen bir vaattir. Böyle bir durumda, vaatte bulunan kişi, Tora’nın Behukotay *peraşasında* verdiği tarifiye göre (bkz. Vayikra *perek* 27), o falanca kişi hangi kategoriye giriyorsa o kategorideki bedeli ödemelidir. Bu bedelin, o falanca kişinin sağlıklı veya hasta olmasıyla bir ilgisi yoktur. Tora bu tarifeyi sadece, değerini bağışlamayı üstlendikleri kişinin cinsiyet ve yaşına göre sabit bedeller halinde belirlemiştir.”

Dikkat – Para!

Yaprak

6

Bet-Amikdaş’ın binasının, inşaat, bakım ve onarım işlerine ayrılmış olan bütçeye “*ekdeş bedek a-bayit*” adı verilir. Acaba *ekdeş bedek a-bayit* için Yahudi olmayan birinden bağış almak mümkün müdür?

Bu konuda iki *Barayta* vardır. Bir *Barayta*’da, *ekdeş bedek a-bayit* için Yahudi olmayan birinden bağış alınabileceği söylenmektedir. Buna karşılık, diğer *Barayta*’da bağış alınmayacağı belirtilmektedir! Çelişki!

Rabi Yohanan bunu şöyle açıklamıştır: Bet-Amikdaş’ın inşasının başında, Yahudi olmayanlardan bağış almamışlardı. İkinci *Barayta*’nın kastettiği budur. Ve bu bağışları neden kabul etmemişlerdi? Çünkü o yabancı kişilerin, söz konusu para bağışını, Yahudilere yardım etme ve bir *mitsva* kazanma niyetiyle yapmıyor olabileceklerinden endişe etmişlerdi. Belki de yabancıların tek amacı, aslında Bet-Amikdaş’ın inşa edilmesini istemedikleri için, bağışta bulunarak Yahudilerle aralarında yakınlık kurmak ve bu yakınlıktan faydalanarak Yahudilere Bet-Amikdaş’ın inşasını geciktirecek veya engelleyecek yanlış tavsiyelerde bulunmaktı. Ama inşaat sona erdikten sonra *ekdeş bedek a-bayit* için Yahudi olmayanlardan da bağış alınabilir, zira artık söz konusu endişeye yer yoktur. İşte ilk *Barayta* da bu durumdan bahsetmektedir.

MASEHET ARAHİN
PEREK 2:
EN NEERAHİN

Para Bilmecesi

Yaprak

7

Melamed Rabi Şimşon, öğrencilerinin önüne birer sayfa yaprağı bıraktı. Yaprakların üzerinde bir bilmece yazılıydı: “Bir *seladan* (kutsiyet standardındaki *şekel*) az değil ve elliden fazla değil. Neden bahsediliyor?”

Öğrenciler *Gemara*’yı açmadan önce Rabi Şimşon onlardan bir istekte bulundu: “Lütfen cevap vermekte acele etmeyin, çünkü ayrıntılı bir cevap istiyorum.” Öğrenciler onun sözünü dinlediler ve cevabı hep birlikte yazılı olarak özetlemeye karar verdiler. Teneffüsten sonra Rabi Şimşon’a şu cevabı ilettiler:

Arahin vaadinde bulunan (örneğin “*erki alay*” [bkz. yukarıda yaprak 2] diyen) ve Tora’nın belirlemiş olduğu bedeli ödeyecek parası olmayan fakir bir kişi, bir Koen’in huzuruna gelir. Koen onun maddi durumu hakkında bir değerlendirmede bulunur ve ne kadar ödeme yapması gerektiğine karar verir. Her halükârda, bu fakir kişi de bir *seladan* daha az ödeme yapamaz.

Bunun yanında, *arahin* vaadinde bulunan herhangi bir kişinin ödeyeceği en yüksek rakam da elli *sela* ile sınırlıdır.

Tanrı’nın Merhameti

Yaprak

8

Bu yaprakta Hahamlarımızın, Kutsal ve Mübarek Tanrı’nın merhameti hakkındaki bazı öğretileri yer almaktadır.

Kral David, Teilim kitabında (37:7) “*Dürüstlüğün güçlü dağlar gibidir; yargın büyük bir derinliktir*” diye yazar. Acaba bu pasuğun kastettiği anlam nedir?

Rabi Elazar bunu şöyle açıklamıştır: Bir insan, eylemleri nedeniyle Kutsal ve Mübarek Tanrı’nın huzurunda yargıya tabi tutulduğu ve eylemlerinin yarısı açısından masum, diğer yarısı açısından da suçlu bulunduğu zaman, *A-Şem*, büyük merhametiyle, terazinin beraat kefesinin ağır basmasını sağlar.

Kim Kimdir?

Yisrael’in Büyükleri

“Baba Sali” unvanıyla bilinen bir *rav* ve kabalisttir. Fas’ın Tafilalt bölgesinde, bir hahamlar, Kabala ustaları ve mucizeciler ailesi olarak tanınmış olan Abuhatsera ailesinin çocuğu olarak doğmuştur. Baba Sali henüz genç yaştan itibaren münzevi bir yaşamı benimsemiş, kendini dünyevi zevklerden uzaklaştırmış ve Tora’yı yüksek standartlarla uygulamaya başlamıştı. Sonraları Erets-Yisrael’e çıktı ve önce Yavne, sonra Aşkelon ve en sonda da Netivot’ta yaşadı.

Baba Sali halk içinde kutsal bir insan ve mucizeler gerçekleştiren biri olarak tanınırdı ve kalabalık kitleler onun *berahasını* (hayır duası) almak üzere kendisine gelirdi. Baba Sali’nin duasının gücünü ve gerçekleştirdiği mucizeleri tarif eden çok sayıda hikâye vardır.

Baba Sali’nin Netivot şehrindeki mezarı, bugüne kadar insanların sıklıkla uğradıkları bir yerdir ve her yıl ülke içinden ve dışından on binlerce kişi dua etmek üzere buraya gelir.

Rabi
Yisrael
Abuhatsera
Baba Sali
(5649-5754)
(1889-1994)

Pasuğun kastettiği de budur: “*Dürüstlüğün, güçlü dağlar gibidir*” – Sen, mahkememizde bizi dürüst çıkarırsın ve bu dürüstlük, bir dağ gibi büyüktür. Ve bizi nasıl dürüst çıkarırsın? Yargının “*büyük bir derinlik*” olmasıyla. Günahlarımızı örtüp, sanki büyük derinliklerin altına gömülüymüş gibi olmalarını sağlayarak.

Yeni Ayın Doğuşu

Yaprak

9

Bu yaprakta *Gemara*, yeni ayın *bet din* tarafından kutsanması konusunu ele almaktadır. Biz de bu konudaki temel kavramlardan biri olan “*molad*” terimini öğreneceğiz.

Ay, dünyanın etrafında döner ve ayda bir kez tam bir turu tamamlar.

Ay’ı nasıl görürüz? Ne de olsa Güneş’ten farklı olarak Ay’ın kendisinden kaynaklanan bir ışığı yoktur. Ama Güneş, Ay’ı aydınlatır ve bu sayede yeryüzünde bulunan bizler de Ay’ı görebiliriz.

Dönüş yörüngesi içinde Ay, dünya ile Güneş arasında bulunan bir noktaya gelir. Böyle bir durumda Ay’ı görme olanağımız yoktur, çünkü Güneş’in ışığı Ay’ın, bizim göremediğimiz arka yüzünü aydınlatmaktadır. Bizim karşımızda olan tarafsa Ay’ın karanlık yüzüdür.

Bunun ardından Ay yörüngesinde ilerlemeye devam eder ve biz de yavaş yavaş onu görmeye başlarız. İşte onu ilk gördüğümüz zamana “*molad*” (doğuş) adı verilir, çünkü Ay gözümüzün önünde doğmuş gibidir.

Neden Roş Aşana’da *Allel* Söylenmez?

Yaprak

10

Rabi Abau şöyle dedi: Yüksek hizmet melekleri Kutsal ve Mübarek Tanrı’ya sordular: Ey Evrenin Efendisi! Neden Bene-Yisrael, Roş Aşana ve Yom Akipurim’de Senin huzurunda *Allel* söylemiyorlar?

Kutsal ve Mübarek Tanrı onlara şöyle dedi: Kral yargı sandalyesine oturmuş ve önünde, yaşayanların ve ölülerin kitapları açık haldeyken, Yisrael’in *Allel* söylemesi mümkün mü?

Doğrusu şu ki, Hahamlarımız, Roş Aşana’da, Kutsal ve Mübarek Tanrı’nın bize merhamet edeceğinden ve bizi yargımızda haklı çıkaracağından emin olduğumuzu gösterecek şekilde davranmamız gerektiğini söylerler. Ancak yine de, Kral hâlâ yargı sandalyesinde oturmaktayken, henüz yargı kararını belirlememişken, sevinç ve övgü ifade eden *Allel* duasını söylemek yerinde değildir. Böyle bir zamanda, Tanrı’nın huzurunda huşu ve korku içinde durmak gerekir ve kişi, bir şarkı niteliğinde olan *Allel* duasını söyleyebilecek halde değildir (*Aruh LaNer, Roş Aşana* 33b).

Tekoa (devam)

Şehirden, Peygamber Amos’un doğduğu yer olarak bahsedilir. Ayrıca Kral David’in otuz seçkin yiğidinden biri ve ordusunun altıncı bölüğünün sorumlusu olan İra ben İkeş A-Tekoi’de buradan çıkmıştır. Benzer şekilde, *Tanna* Rabi Şimon bar Yohay’ın *bet midraş*ının da Tekoa’da olduğu bilinmektedir.

Şehrin harabelerinde, Haçlı dönemine ait yıkık bir kule, evlerden kalıntılar, kayalara oyulmuş mağara ve mezarlar bulunmuştur. Yahudi geleneğine göre Peygamber Amos, Tekoa’nın yakınlarında gömülüdür ve Ortaçağ’da insanların onun mezarı başında dua etmeye geldikleri bilinmektedir.

**Harita
Üzerinde**

SON

Bet-Amikdaş'taki Harika Melodi

Yaprak

11

Tam bir kurtuluşa ve Bet-Amikdaş'ın yeniden inşasına yönelik ümitli bekleyiş, Levilerin Bet-Amikdaş'ta söyledikleri şarkıları dinleme, seyretme ve yaşama özlemini de içerir. Roş Hodeş'te *Musaf Amidası*nda söylediğimiz gibi: "Kulun David'in, Senin *Mizbeah*'ının önünde söylenen şarkılarıyla... neşelenelim."

Rema ("Torat Hata" II:38) Levilerin, Bet-Amikdaş'ta enstrümanlar çalıp ağızlarıyla şarkılar söyledikleri zaman bunu, Bet-Amikdaş'taki şarkıların sona ermesiyle artık dünyada izi kalmamış olan özel bir müzik bilgisi doğrultusunda yaptıklarını yazar. Rema ayrıca, Levilerin şarkılarının, evrenin, Güneş'in, Ay'ın ve tüm gök cisimlerinin şarkısına paralel olduğunu da yazmaktadır. Öyle ki, her enstrümanla, onun yukarıdaki manevi âlemler üzerindeki etkisi doğrultusunda şarkı söylerlerdi. "İşe Yisrael" adlı eserin yazarı, Bet-Amikdaş'ta kullanılan müzik enstrümanlarını listeler ve tarif eder. Bu enstrümanlar, Teilim'in en son parçasında sayılmaktadır: *şofar, nevel, kinor, tof, mahol* ve diğerleri. Yazar ayrıca, her bir enstrümanla onun paralel olduğu gök cismi arasındaki bağı da açıklar.

Yıkılış Sırasında Bet-Amikdaş'ta Neler Oldu?

Yaprak

12

Gemara, yıkıldığı sırada Bet-Amikdaş'ta meydana gelmiş bir olaya dair tanıklık içeren bir *Barayta*'yı ele almaktadır.

I. Bet-Amikdaş yıkıldığı zaman, tarih 9 Av'dı (Tişa BeAv), günlerden Pazar'dı, *Şemita* yılının ertesi yılıydı ve o gün, yirmi dört *mişmar*dan birinin başı olan Yeoyariv'in vardiyasıydı. Koenler Bet-Amikdaş'taki ibadetlerini, her birine "*mişmar*"

adı verilen yirmi dört çalışma grubu halinde gerçekleştirirlerdi. Dönüşümlü olarak her hafta bir *mişmar* görev yapardı ve her *mişmar*ın başında, vardiyadan sorumlu olan ve "*roşmişmar*" (vardiya başı) adı verilen bir görevli vardı. O hafta Bet-Amikdaş'ta Yeoyariv'in *mişmar*ı görev yapmaktaydı.

Bet-Amikdaş yıkıldığı sırada Koenler ve Leviler yerlerinde durmuş Teilim'deki "*Vayaşev aleem et onam uvraatam yatsmitem*" – "[Tanrı,] kendi şiddetlerini onların üzerine çevirdi ve kötülükleri nedeniyle kesip atacak onları" (Teilim 94:23) pasuğunu şarkı halinde söylüyorlardı. Ama pasuğun sonunu getirip, "*Yatsmitem A-Şem Elokenü*" – "Kesip atacak onları Tanrı'mız A-Şem" sözlerini söyleyemediler; düşmanlar gelip onları ele geçirdiler.

Barayta şöyle sona ermektedir: "Ve II. Bet-Amikdaş'ın yıkılışında da tam olarak aynısı oldu!"

MASEHET ARAHİN
PEREK 3:
YEŞ BAARAHİN

Bet-Amikdaş'ta Şarkı Söyleyen Çocuklar

Yaprak

13

Bet-Amikdaş'ta şarkılar söyleme ayrıcalığını yaşamış çocuklar vardı. Ne büyük bir şans!

Kimdi bu çocuklar?

Mişna "Bir küçük, ibadet için *Azara*'ya (Bet-Amikdaş'ın avlusu) giremez" demektedir. Küçük yaştaki bir Levi, Levilerin ibadet görevlerinden herhangi birini gerçekleştirmek üzere *Azara*'ya giremez. Ama *Mişna* devam etmektedir: "[Küçükler] sadece Leviler şarkı söylerken [girebilirler]." Yetişkin Leviler müzik enstrümanları çalıp kutsiyet şarkıları söylerlerken, Levi çocuklar da onlara katılabilirdi. Çocuk Leviler *nevel*, *kinor* (arp veya lire benzeyen bazı çalgılar) gibi müzik enstrümanlarını çalmazlar, sadece, kendilerinden büyük olan yetişkin Levilerin şarkılarına genç sesleriyle çeşitlilik katmak için ağızlarıyla şarkı söylerlerdi.

Küçük Leviler, yetişkinlerle birlikte *Duhan*'a çıkmazlar, *Azara*'nın zemininde dururlardı. Öyle ki, başları, *Duhan*'ın üzerinde duran yetişkin Levilerin ayaklarıyla aynı hizada olurdu. Küçük Levilerin *Duhan*'da durmamalarının sebebi, her şarkıda en az on iki Levi'nin şarkı söylemesi gereği idi ve eğer küçük Leviler de yetişkinlerle birlikte *Duhan*'ın üzerinde dursalardı, hata yapıp bu sayıya küçük Levileri de katabilirlerdi ki bu durumda yeterli sayıda yetişkin Levi olmayacaktı (*Tiferet Yisrael*).

Sede Ahuza ve Sede Mikne

Yaprak

14

Bu yaprakta "*sede ahuza*" konusundan bahsedilmektedir. Bu vesileyle biz de arazilere verilen iki farklı isim olan "*sede ahuza*" ve "*sede mikne*" hakkında bilgi alacak, aralarındaki farkları göreceğiz.

"*Sede ahuza*" (mülk niteliğindeki toprak), Erets-Yisrael'de, sahibinin, atalarından miras almış olduğu bir arazidir. Erets-Yisrael fethedildikten sonra Yeoşua bin Nun burayı kabileler ve aileler arasında paylaştırmıştı. Böylece "*sede ahuza*", bir kişiye, Yeoşua bin Nun zamanındaki atalarından beri nesilden nesile aktarılacak olan topraklara verilen isimdir. Bu terim "*ahiza*" (elde tutma) sözcüğüyle bağlantılıdır, çünkü bir ailenin elindeki bu tür topraklar ebediyen o aileye aittir ve satılsa bile, *Yovel* yılı (ellinci yıl) geldiğinde bu topraklar tekrar asıl sahiplerine geri döner. Aile onları her zaman "elinde tutar". [Bu konu için bkz. sayfa 164.]

Megido

Megido kibutsu, 1949 yılında, Bağımsızlık Savaşı'nın bitiminden önce kurulmuştur. *Kibutsu* kuran çekirdek grup, Polonya ve Macaristan'dan gelen Holokost kurtulanlarından, partizanlardan ve savaşçılardan oluşuyordu. Bu grup, II. Dünya Savaşı'nın sona ermesinden sonra aralarında organize olup Erets-Yisrael'e

gelen yasa dışı göçmenlerden oluşuyordu. İlk kulüpleri ağaçsız bir tepeye kurmuşlar ve tarımsal bir yerleşim yeri geliştirmeye başlamışlardır. *Kibutsa*, İron Ovası'ndan Yizreel Ovası'na çıktığı noktanın yaklaşık bir buçuk kilometre kuzeyindeki bir höyükte yer alan antik Megido şehrinin adı verilmiştir.

Harita
Üzerinde

Devamı
157'de

“*Sede mikne*” (satın alınmış toprak), işte böyle bir aileden satın alınmış bu tipteki bir topraktır. Başka bir deyişle, asıl sahibi olan ailenin elindeyken “*sede ahuza*” olarak adlandırılan bir toprak, başka biri tarafından satın alındığında “*sede mikne*” adını alır. Bu topraklar sadece *Yovel* yılına kadar alıcının elinde kalır ve bu yıl geldiğinde otomatik olarak asıl sahibine geri döner.

Ekdeş’e bağışlanan bir *sede ahuza*, *Ekdeş*’in elinden, Tora’nın belirlediği sabit bir bedel karşılığında kurtarılabilir: yetmiş beş bin *ama*-kare başına elli *sela*. Buna karşılık bir *sede mikne* *Ekdeş*’e bağışlanmışsa, gerçek piyasa değeri karşılığında kurtarılır.

Dillerini Koruyanlar

Yaprak

15

Laşon ara (olumsuz veya zarar verici konuşma) günahının ne kadar ağır olduğunu bilmek istiyorsak, şu *mişnaya* göz atmamızda fayda var: “Çölde atalarımız hakkındaki hüküm sadece ve sadece *laşon ara* nedeniyle mühürlenmiştir!” Başka bir deyişle, Mısır’dan çıkan nesle verilen, hiçbirinin Erets-Yisrael’e girememesi yönündeki ağır ceza, casusların Erets-Yisrael hakkında *laşon ara* konuşmaları ve ülkeyi karalamaları nedeniyle verilmiştir.

Gemara, Kutsal ve Mübarek Tanrı’nın dili diğer organlardan farklı yarattığını söylemektedir. Tüm organlar dikey konumdadır; sanki ayakta gibidir ve eyleme hazır durumdadır. Dil ise yatmış ve uzanmış haldedir ve konuşma eylemine başlaması nispeten daha zordur. İnsanın fiilen kullandığı tüm organlar vücudun dışındadır ve gizli değildir. Buna karşılık dil, iki kalenin arkasına gizlenmiştir: dudaklar ve dişler. Tüm bu korumaların amacı, insanın *laşon ara* yasağını ihlal etme dürtüsüne üstün gelmesine yardım etmektir.

Gevezelik ve Kuşlar

Yaprak

16

Bilindiği gibi *tsaraat* cezası, insana *laşon ara* günahı yüzünden gelir. (*Tsaraat*, aralarında *laşon aran*ın da bulunduğu bazı günahlar nedeniyle insanın bedeninde, eşyalarında veya evinin duvarlarında görülen belli başlı lekelerle ortaya çıkan bir hastalıktır. Bu konuda bkz. I. Kitap, sayfa 92; II. Kitap, sayfa 210).

Rabi Yeoşua ben Levi’ye bir soru sormuşlardı: Acaba bir *metsora* (*tsaraat* hastası) diğer *tame* kişilerden ne açıdan farklı da Tora onun kampın dışında yalnız başına oturmasına hükmetti?

Rabi Yeoşua ben Levi cevap verdi: Bu kişi *laşon ara* konuşmuş ve bu şekilde insanları birbirinden ayırmıştır; çünkü falanca kişinin filanca kişiye şöyle şöyle yaptığını anlattığı için, iki kişi arasında kavgaya, çekişmeye, küskünlüğe yol açmıştır. Bu nedenle Tora, “*mida keneged mida*” (kısasa kısas), *laşon ara* konuşan kişinin de, diğer insanlardan ayrı durup, kampın dışında tek başına oturmakla cezalandırılmasını öngörmüştür.

Rabi Yeoşua ben Levi ayrıca şöyle dedi: Bir *metsoranın* farklı ne özelliği var ki, arınma sürecinin sonunda Bet-Amikdaş’a iki tane kuş getirmekle yükümlü kılındı? Çünkü Kutsal ve Mübarek Tanrı şöyle dedi: Kim gevezelik edip *laşon ara* konuşursa, arınma sürecinin bir parçası olarak sürekli ötüşen ve gevezelik eden kuşlar getirsin. Bu, onun söz konusu duruma neden – gevezelik yüzünden – düştüğüne dair bir mesaj içerecektir.

MASEHET ARAHİN
PEREK 4:
ESEG YAD

Milyonluk Miras

Yaprak
17

Yehezkel *Ekdeş*'e para bağışlamaya karar vermişti. “*Erki alay*” (bkz. sayfa 149) dedi. Yehezkel görevli Koen'in huzuruna çıktı ve Koen ona “Fakir olman nedeniyle, Tora'nın ‘*erki alay*’ diyen kişi için belirlemiş olduğu parayı ödemen gerekmiyor. Bunun yerine senin ne kadar para ödeme gücün olduğunu kontrol edeceğim ve sen de *Ekdeş*'e o tutarı ödeyeceksin” dedi.

Yehezkel, Koen'in yanından ayrıldıktan sonra, arkasından dörtlüye yaklaşan bir atın gürültüsünü duydu. Arkasına döndüğünde at yanına gelmişti bile. Atı sertçe durduran ulağın elinde bir mektup vardı. Onu Yehezkel'e verdi. Mektubu açan Yehezkel heyecanla onu okumaya başladı: “Merhaba Yehezkel. Size, akrabanız

Reuven'in vefat ettiğini bildirmekten dolayı üzüntü duyuyoruz. Kendisinin başka varisi olmadığından, ardında bıraktığı bir milyon *zuzluk* miras size düşüyor!”

Megido (devam)

Megido'daki yerleşim, MÖ üçüncü binyılda, etrafı muazzam surlarla çevrili bir şehrin kurulmasıyla başlamıştır. MÖ ikinci binyılda Megido, o dönemlerde Mısır egemenliği altında bulunan Erets-Yisrael'deki önemli yönetim merkezlerinden biriydi. Şehir tüm dönemler boyunca ayakta kalmıştır:

Bronz çağı, demir çağı, Asurluların ve sonra da Perslerin egemenlik dönemi.

Megido şehri, Tanah'ta birçok yerde anılmaktadır. Ayrıca bu şehrin adı daha ileri tarihlere ait çeşitli tarihi yazılarda da bulunmuştur. “Lanet Yazıları” ve “Taanah Mektupları” bunlardan bazılarıdır.

Harita
Üzerinde

Devamı
159'da

Yehezkel hızla Koen'e geri döndü. Ona henüz birkaç dakika önce çok zengin biri haline geldiğini öğrendiğini anlattı ve “Şüphesiz, şimdi Tora'da belirlenmiş olan yüksek tutarı ödemem gerekecektir” dedi.

Koen ona “Gerçekten de *mişnada* öyle söyleniyor” dedi. “Bir kişi her ne kadar vaatte bulunduğu sırada fakir idiyse de, eğer vaatte bulunmasıyla fiili ödeme arasındaki zaman içinde zenginleştiyse, o zaman Tora'da belirlenmiş olan tutarı ödemekle yükümlüdür.

Üç Kamp

Yaprak

18

Avraam, kutsal şehir Yerusalayim'de oturuyordu. Ve günlerden bir gün, arkadaşıyla birlikte, bir daireye girerek oradan değerli bir kadeh çalan bir hırsız fark etti. Avraam ve arkadaşı, hemen daire sahibini durumdan haberdar etmeye gittiler. Hırsız elinde kadehle yakalandıktan sonra, *bet dinin* huzuruna çıkarıldı ve iki şahit yargıçların huzurunda ona karşı tanıklık ifadelerini vermek üzere mahkemeye geldi.

Hırsız “Avraam, *pasul le-edut* (şahit olarak geçersizdir), çünkü duydum ki, hırsızlık olayının gerçekleştiği günden bu yana geçen zaman içinde gözleri kör oldu! Ve kör biri şahitliğe uygun değildir” diye iddiada bulundu.

Avraam cevap verdi: “Doğrudur; görüş kabiliyetimi kaybetmeme yol açan bir hastalığım vardı. Ama *A-Şem*'in şefkati sayesinde iyileştim ve şimdi gayet iyi görüyorum. Ve *mişnada* söylendiği gibi, olaya tanık olmasıyla tanıklık ifadesi verdiği zamanlar arasında geçici olarak kör olmuş biri, *kaşer le-edut* (şahit olarak geçerlidir). Sadece olay sırasında veya *bet dinde* tanıklık ifadesi vermeye geldiği sırada kör olan bir kişi şahit olarak geçersizdir.”

MASEHET ARAHİN
PEREK 5:
AOMER MİŞKALİ ALAY

Kız Ağırlığında Altın

Yaprak

19

Mişna ilginç bir olay aktarmaktadır.

Öncelikle *mişna* bir kanunu öğretmektedir: “*Mişkali alay be-zaav*” (ağırlığımı altın olarak üstleniyorum) – *Ekdeş’e*, kendi ağırlığım kadar altın verme vaadinde bulunuyorum – diyen kişi, *Ekdeş’e* ağırlığı kadar altın vermelidir ve “*Mişkali alay be-hesef*” (ağırlığımı gümüş olarak üstleniyorum) diyen kişi, *Ekdeş’e* ağırlığı kadar gümüş vermelidir. Örneğin bir kişi “*Mişkali alay be-zaav*” dediyse ve kendisi yetmiş beş kilogram ağırlığındaysa, *Ekdeş’e* yetmiş beş kilogram altın vermekle yükümlüdür. Peki, ya bir kişi altın, gümüş, bakır veya başka herhangi bir şey belirtmeden, sadece “*Mişkali alay*” (ağırlığımı üstleniyorum) derse ne olur? Eğer bu kişi zengin biriyse, büyük bir armağan vermeye niyetlendiği varsayılır ve ağırlığı kadar altın vermelidir.

Mişna anlatıma geçmektedir: Çok zengin bir kadının ‘*Yirmatya*’ adında bir kızı vardı. Anne “*Mişkal biti alay*” (kızımın ağırlığını [*Ekdeş’e* vermeyi] üstleniyorum) dedi. Kızı Yerusalayim’e çıktı, onu tarttılar ve annesi, *Ekdeş’e*, kızı *Yirmatya*’nın ağırlığı kadar altın verdi.

Megido (devam)

Bir Kenaani şehri olarak Megido’nun gücü ve stratejik değeri, Yisrael kabilelerinin, Erets-Yisrael’i fetih döneminde burayı fethetmelerini engellemiştir. Şehrin Yisrael tarafından ele geçirilmesi, ancak Kral David’in döneminde mümkün olmuş, şehir onun oğlu Kral Şelomo’nun döneminde de refah içinde gelişim kaydetmeye devam etmiştir. Daha önceki bir dönemde, MÖ on beşinci yüzyılda Mısır’da hüküm süren Firavun

III. Thutmose’nin Kenaan Toprakları’nda ele geçirmiş olduğu şehirlerden biri de Megido’ydu. O dönemde Kenaaniler Megido’ya sığınarak burayı bir istihkâm haline getirmiş ve firavun, onlara karşı uyguladığı kuşatma sonrasında burayı imparatorluğuna katmıştı.

Megido’da öne çıkan mekânlar arasında buradaki höyüğün karmaşık arkeolojik yapısını gösteren modellerin sergilendiği müze de yer almaktadır.

H a r i t a
Üzerinde

Devamı
161’de

“Ragli Alay”

Yaprak İki adam, hahamın huzuruna geldi. İkisi de birbirine oldukça benzeyen sorularla gelmişti.

20

Yitshak “Sayın haham!” dedi. “Duyduğum kadarıyla ‘erki alay’ diyen kişi, Tora’da bu sözlerle bağış yapmayı üstlenen bir kimse için tayin edilmiş olan tutarı (*ereh*) *Ekdeş*’e ödemekle yükümlüymüş. Ben dün ‘*ereh ragli alay*’ (ayağımın, Tora tarafından belirlenmiş olan değerini ödemeyi üstleniyorum) dedim. Ne kadar ödemem gerekiyor?”

Haham cevap verdi: “Ödeme yapmaktan tamamen muafsin.”

Bu kez Tsvi “Sayın haham” dedi. “Ben dün ‘*ereh roşi alay*’ (başımın, Tora tarafından belirlenmiş olan değerini ödemeyi üstleniyorum) dedim. Ne kadar ödemem gerekiyor?”

Haham bu kez, “‘*Erki alay*’ demiş senin yaşındaki biri için Tora’da tayin edilmiş olan tutarı tam olarak ödemelisin” diye cevap verdi.

“Ama aramızdaki fark ne?” diye sordu iki adam bir ağızdan.

Haham açıkladı: “Tora, sadece ‘*erki alay*’ diyen kişiler için bir tutar tayin etti. Bu sözle kişi, tüm bedeni için belirlenmiş tutarı bağışlamayı üstlenmiş olur. Bu nedenle, ‘*ragli alay*’ diyen biri sanki hiçbir şey dememiş gibidir, çünkü Tora, tek tek organlar için herhangi bir tutar tayin etmiş değildir. Ama ‘*ereh roşi alay*’ diyen kişi, tam ödeme yapmak zorundadır, çünkü insanın başı, tüm bedeni gibidir; zira baş olmadan yaşamak mümkün değildir.”

MASEHET ARAHİN
PEREK 6:
ŞUM AYTOMİM

Kim Kusurlu Paralar İster?

Yaprak

21

Mişnada öğrendiğimiz bir kurala göre, *bet din*, küçük yaştaki yetimlerin, babalarından miras aldıkları bir toprağı satması gerektiği zaman, otuz gün boyunca bu toprağın satışa çıkarıldığına dair duyuruda bulunmalıdır. Acaba hangi durumda *bet dinin*, yetimlerin toprağını satması gerekir? Örneğin, müteveffa babalarının borç aldığı bir alacaklı söz konusu olduğu zaman (bu sadece belli başlı durumlarla sınırlıdır).

Peki, duyuru nasıl olmalıdır?

Barayta'da söylendiğine göre duyuru şöyle yapılır: “Falancaya ait, şu boyutlardaki tarla, şu fiyata satılıktır. Kim bu tarlayı bu bedel karşılığında satın almak isterse, gelip satın alsın ki tarlanın sahibi, bunun parasını, alacaklısına ödeyebilsin.”

Acaba duyuruda, tarlayı satma amacının, alacaklıya parasını ödemek olduğunu da vurgulamaya neden gerek vardır? Bu konu tarlayı satın alacak olan kişiyi neden ilgilendirsın? Sadece tarlanın satışa çıkarıldığını söyleyip başka bir ayrıntıdan bahsetmemek neden yeterli değildir?

Gemara bunu şöyle açıklamaktadır: Bu ilave, daha fazla sayıda potansiyel alıcıyı ikna edebilir. Şöyle ki; eski dönemlerde paralar, hangi değerli madenden yapıldıklarına ve ağırlıklarına göre değere sahipti. Bazen madeni paralarda şekilsel kusurlar oluyordu; ama bu o paranın değerinde bir eksiklik yaratıyor değildi. Yine de tüccarlar, özellikle kusursuz madeni paraları tercih ederler, kusurlu paraları kabul etmekten kaçınırlardı. Buna karşılık, alacaklı olan bir kişi, biraz kusurlu olan madeni paraları da kabul etmeye hazır olurdu; zira onu ilgilendiren tek şey, kendisine olan alacağın ödenmesi için yeteri kadar paranın toplanmasıydı. Bu yüzden, tellal tarla karşılığında ödenecek paranın, tarla sahibinin borcunu kapatmak için kullanılacağını söylediği zaman, ellerinde kusurlu madeni paralar olan kişiler de bu tarlayı almakla ilgilenecekler ve tüccarlara veremedikleri bu kusurlu paralardan kurtulmak üzere tarlayı satın almaktan memnuniyet duyacaklardır.

Megido (devam)

Diğer önemli mekânlarsa şunlardır: Demir çağından kalan “*Şaar Şelomo*” (Şelomo Kapısı) sarayının kalıntıları; Yizreel Ovası’nın geniş alanları ile Natsrat ve Gilboa dağlarının güzel manzaralarına nazır kuzey gözlem noktası; dini amaçlarla burayı ziyarete gelen yabancı

turistler için bir dua çardağının yer aldığı güney gözlem noktası. Ayrıca burada, Kral Şelomo’nun dönemine ait ahırların ve yüksek bir mühendislik kabiliyetine işaret eden bir su tedarik sisteminin kalıntıları da yer almaktadır.

**Harita
Üzerinde**

Devamı
163'te

Neden Sabah ve Akşam Duyuruda Bulunulur?

Yaprak

22

Gamliel'in babası, Bet-Amikdaş'ın *Ekdeş* adı verilen hazinesinde *gizbar* (hazinedar) olarak görev yapıyordu. Günlerden bir gün akşam yemeğinde şunları anlattı: “Şu sıralar, *Ekdeş*'e bağışlanmış olan bir toprağın satışı için altmış günlük bir duyuruya hazırlanıyoruz. Altmış günlük bir süre boyunca, her Pazartesi ve Perşembe günü, sabah ve akşam, bu toprağın satışa çıkarıldığını ilan edeceğiz. Amacımız bu toprağa uygun ücreti verecek bir alıcı bulmak.”

Gamliel “Baba! Neden hem sabah hem de akşam ilanda bulunmak gerekiyor?” diye sordu.

“Güzel bir soru” dedi babası keyifle ve açıklamaya koyuldu: “Hahamlarımız, işçilerin işlerine doğru yola çıktıkları sabah vaktinde ve yine, işçilerin işlerinden geri döndükleri akşam vaktinde duyuru yapılmasını öngördüler. Neden? Çünkü bir kişi ilanı duyduğu zaman, bu toprağı incelemek isteyecek ve çalışmaya çıkan işçilerine ‘Yol üstüneyken, satışa çıkarılan şu toprağı da bir inceleyin ve akşam geldiğinizde bana onun iyi olup olmadığı konusunda rapor verin’ diye talimat verir.”

Böylece sabah yapılan duyuru, işçilerine, gidip tarlayı görmeleri talimatını vermesi için işverene bir hatırlatma niteliğindedir. Akşam yapılan duyuru da, işçilerine bu incelemenin sonucunun ne olduğunu sorması için işverene hatırlatmada bulunur.

Kim Kimdir?

Yisrael'in Büyükleri

Rav Avraam Yitshak A-Koen Kuk'un (bkz. sayfa 110) oğlu ve halefidir. “*Merkaz A-Rav*” *yeşivasının* başında bulunmuştur ve dindar milliyetçi akımın manevi liderlerindendir. Tora'yı birkaç farklı *yeşivada* öğrenmiştir; ama esas hocası, babasıdır.

Rav Tsvi Yeuda hayatını babasının öğretilerini yaymaya, yazılarını düzenlemeye ve vizyonunu gerçekleştirmeye adanmıştır. Erets-Yisrael'de Yahudi yerleşimini

güçlendirmek için önemli faaliyetlerde bulunmuş ve buna büyük destek sağlamıştır. İsrail Devleti'ni kurtuluşun başlangıcı olarak görür ve devletin başlarına ve liderlerine karşı bazı eleştirileri olsa da, onlara büyük saygı gösterirdi.

Rav Tsvi Yeuda çok sayıda öğrenci yetiştirmiştir ve bunlar arasında yer alan birçok *rav* ve *talmid haham* onun çizdiği yolda ilerlemeye devam etmektedir.

**Rabi
Tsvi Yeuda
A-Koen Kuk**
(5651-5742)
(1891-1982)

Kutsiyete Vakfedilen İpotekli Tarla

Yaprak

23

Bir adamın, arkadaşına bin *zuz* borcu vardı; ama vadesi geldiğinde borcunu ödememişti. Günlerden bir gün, alacaklı, borçlunun, kendisine ait bir tarlayı *Ekdeş*'e bağışladığını öğrendi! Alacaklı çok şaşırmıştı, çünkü artık borçlunun elinde borcunu ödemek için kullanabileceği ne parası kalmıştı ne de gayrimenkulü.

Başka çaresi kalmayınca, alacaklı *Ekdeş*'in *gizbarına* (hazinedar) başvurdu, borç senedini ona gösterdi ve “Bu tarla bana ipotekli ve hakkım olan alacağı bu tarladan tahsil etme yetkisine sahibim” dedi.

Gizbar şöyle cevap verdi: “Haklısın, bu tarlanın, alacağına denk gelen kısmı sana ipotekli ve sana ait olan kısım, bu ipotek nedeniyle, *Ekdeş*'in eline geçmiş değil. Ama Hahamlarımızın koydukları bir kurala göre, kendi payını sadece, tarlayı az miktarda bir para karşılığında *Ekdeş*'ten kurtardığın takdirde alabilirsin. Hahamlarımız bu uygulamayı öngördüler, çünkü aksi takdirde insanlar, *Ekdeş*'e ait malların, *pidyon* yapmadan, yani karşılığında para vermeden alınabileceğini düşünebilirler. Zira seni bu tarlayı *pidyon* yapmadan alırken görenler, tarlanın sana ipotekli olduğunu bilmiyorlar ve buna bakıp, *Ekdeş*'e ait malların *pidyonsuz* alınabileceği fikrine kapılabilirler. Bu yüzden, hakkın olmasına rağmen, bir miktar para vermen gerekiyor.”

Megido (devam)

Söz konusu su tedarik sistemi, dibinde yetmiş metre uzunluğunda ve üç metre genişliğinde bir tünel bulunan yirmi beş metre derinliğindeki bir kuyunun da dâhil olduğu karmaşık bir sistemdir. Kurulan bu sistemin görevi, şehrin dışındaki bir

kaynak suyunun yönünü değiştirmek ve bu sayede, şehir surlarının dışına çıkma gereği olmaksızın, buradan su çekme olanağı sağlamaktır. 2005 yılında Megido höyüğü UNESCO tarafından dünya mirası sit alanı olarak ilan edilmiştir.

**H a r i t a
Üzerinde**

SON

MASEHET ARAHİN
PEREK 7:
EN MAKDİŞİN

“Yovel” İsmi Nereden Gelir?

Yaprak
24

Bu yaprakta “En Makdişin Lifne A-Yovel” başlığını taşıyan yedinci perek başlamaktadır.

Bu perekteki konular Yovel yılı üzerinde durur.

“Yovel”, yedişer yıllık yedi Şemita döngüsünü takip eden ellinci yıldır. Yedi Şemita yılını içeren kırk dokuz yılın ardından, ellinci yıl, “Yovel yılı” olarak ilan edilir. Bu yıl başladığında, önceki kırk dokuz yıl boyunca satılmış olan topraklar asıl sahiplerine iade edilir ve İbrani köleler de efendilerinin emrinden çıkarak özgür halde evlerine geri dönerler.

Bu yıla neden “Yovel” adı verilmiştir?

Bazı açıklamalara göre (İbn Ezra’nın Vayikra 25:11 açıklamaları ve başka kaynaklar) bunun sebebi, ellinci yılın başında, yılın ilanı amacıyla şofar çalınmasıdır ve koç boynuzundan yapılmış olan şofarın bir başka adı da “yovel”dir. Rişonim Dönemi’nde yaşamış başka otoritelere göreyse “Yovel” sözcüğü “yol göstermek, yönlendirmek, götürmek” gibi anlamlara gelen “leovil” kökünden gelir ve bu yıla bu ismin verilme sebebi, toprak satmış olan kişilerin tekrar topraklarına ve aynı şekilde, tüm İbrani kölelerin de tekrar ailelerine geri “yönlendirilmeleri, götürülmeleri”dir.

Kim Kimdir?

Yisrael’in Büyükleri

1955-1972 yılları arasında Rişon LeTsiyon, yani İsrail’in Sefaradi hahambaşısı olarak görev yapmıştır. Rav Nisim, Bağdat’ta doğmuş ve henüz gençliğinde, keskin zekâsı ve Tora öğrenimindeki çalışkanlığı ile ünlenmişti. Tora’yı Babil’deki en büyük hahamlardan öğrenmişti. Erets-Yisrael’e aliya yapmasının ardından, buradaki ravlarla ve özellikle de Yerusalayim hahamlarıyla iyi ilişkiler kurdu ve geçimini sağlamak için

ticaretle uğraştı.

Rav Nisim, halkın çeşitli kesimlerini, dindar olanlarla olmayanları birbirine yaklaştırmak ve aralarında köprüler kurmak için bolca faaliyet göstermiştir. Yeni nesil ravlar yetiştirmek amacıyla bir bet midraş kurmuş ve Hida’nın (bkz. VI. Kitap, sayfa 210) kemiklerinin Erets-Yisrael’e getirilmesi için faaliyette bulunmuştur.

**Rabi
Yitshak
Nisim**
(5655-5741)
(1895-1981)

Tohum Çuvalındaki Delik

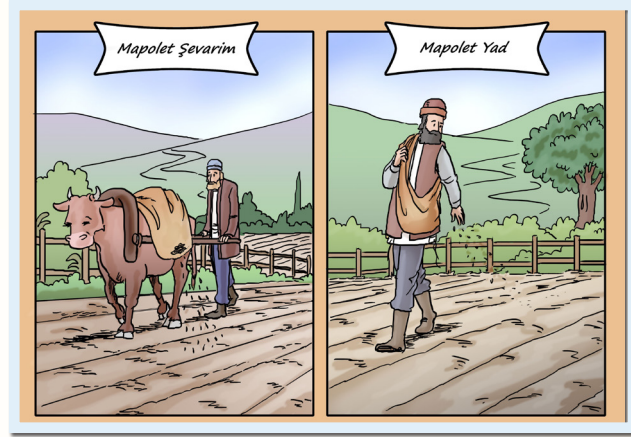
Yaprak

25

- Baba!
- Evet sevgili oğlum?
- Lütfen bana bugün *daf yomi* dersinde öğrendiğin ilginç bir şeyi anlatır mısın?
- Tabii ki!

Bu yaprakta, başka konuların yanında “*mapolet yad*” ve “*mapolet şevarim*” konularını öğrendik.

Eskiden, tarlalara tohum ekmek için günümüzde alışkın olduğumuz makineler kullanılmazdı. Bunun yerine tarla sürüldükten sonra tohumlar tarlaya serpilirdi. Bunu yapmak için iki yöntem kullanılırdı. “*Mapolet yad*” (elle serpme) ve “*mapolet şevarim*” (boğayla serpme). *Mapolet yad* yönteminde, tohumlar basitçe elde tutularak tarlaya serpilirdi. *Mapolet şevarim* yönteminde ise, bir boğanın sırtına tohum dolu bir çuval yüklenirdi. Çuvalın dibinde bir delik açılır ve böylece tohumlar da çuvaldaki delikten yavaş yavaş tarlaya düşerdi. Boğa tarlada açılan saban izleri boyunca ilerler ve tohum da tarlanın zemini boyunca serpilmiş olurdu.

Levilerin Arazileri

Yaprak

26

Bu yaprakta öğrenilen *mişna*, sadece Leviler için geçerli olan bir kanunu ele almaktadır. Nedir kastedilen?

Yeoşua bin Nun, Erets-Yisrael’i kabileler arasında paylaştırdığı zaman, Levi kabilesi mensupları Erets-Yisrael’de toprak almamışlardı.

Leviler nerede otururlardı? Bene-Yisrael’in, *A-Şem*’in emri doğrultusunda Levilere verdikleri kırk sekiz şehirde. Ayrıca bu şehirlerin çevresinde araziler de vardı. Bu araziler kanunen “*sede mikne*” değil, “*sede ahuza*” sınıfındaydı. [Daha önce sayfa 155’te gördüğümüz gibi, “*sede ahuza*” kişinin miras aldığı bir toprakken, “*sede mikne*” satın alınmış bir topraktır.]

Normal şartlarda bir “*sede ahuza*” *Ekdeş*’e vakfedilirse, sahibi tarafından *pidyon* yoluyla, yani *Ekdeş*’e vereceği bir bedel karşılığında geri alınabilir ve eğer *Yovel yılına kadar kurtarılmazsa* veya *gizbar* tarafından başka birine satılırsa, o zaman bu toprakla sahibi arasındaki bağ kopmuş olur ve toprak, *Yovel* geldiğinde asıl sahibine geri dönmez; bunun yerine o sırada görevde olan Koenler arasında paylaşılır. Buna karşılık, Levilere ait araziler de “*sede ahuza*” sınıfında olmasına rağmen, eğer bu arazilerden herhangi bir kısım *Ekdeş*’e vakfedilirse, Levi olan sahibiyle arasındaki bağ devam eder ve Levi, *Yovel* geldiğinde toprağını geri alır.

Yesud Amaala

Yesud Amaala, *Hula* Ovası’nın güneyinde, Roş Pina’nın kuzey doğusunda yer alan bir kasabadır ve ilk *aliya* dalgasıyla gelenler tarafından kurulmuş ilk kasabalardandır. İsmi “Çünkü, ilk ayın biri, Babil’den [Erets-Yisrael’e] çıkışın temelidir (*yesud amaala*)” (Ezra 7:9) pasuğundan alınmıştır.

Nisan 1881 ile Mayıs 1882 arasında Rusya’nın güneyinde bir dizi pogrom

gerçekleştirilmişti. “*Sufot BaNegev*” (güneydeki fırtına) adı verilen bu pogromlardan sonra, Ukrayna ve Polonya’dan gelmiş yirmi dört Yahudi aydın, “*Hevrat Nahalat Sade Vaherem*” (Tarla ve Bağ Mirası Birliği) adlı birliği kurdular. 1883 yılında, Tsefat’ta bir aileden toprak satın alarak burayı işlemeye başladılar. Ama ilk dönemlerde çeşitli sıkıntılar yaşadılar.

Harita
Üzerinde

Devamı
167’de

MASEHET ARAHİN
PEREK 8:
AMAKDİŞ SADEU

Büyük İhale

Yaprak

27

Bu yazımızda, *Ekdeş gizbarı* tarafından, *Yovel* kanunlarının yürürlükte olmadığı bir dönemde açılan ihaleden bahsedeceğiz. O dönemde *Yovel* kanunları yürürlükte değildi, çünkü halkın çoğunluk bölümü Erets-Yisrael'den sürülmüştü.

Ekdeş'e vakfedilen bir "*sede ahuza*", Tora'da belirlenmiş sabit bir bedel karşılığında kurtarılır. Ama bu sadece, *Yovel* kanunlarının yürürlükte olduğu dönemler için doğrudur. Buna karşılık, eğer arazi *Yovel* kanunlarının yürürlükte olmadığı bir dönemde bağışlanmışsa, bir ihale açılmalı ve arazi, en yüksek fiyatı veren kişiye satılmalıdır. Peki, ya bu ihalede, arazinin eski sahibi ile başka biri aynı teklifi verirse, örneğin ikisi de arazi için yüz *zuz* teklif ederse ne olur? Arazi kime verilmelidir? Cevap: Arazinin ilk sahibine!

Neden?

Çünkü *alahaya* göre, bir kişi şahsen vakfetmiş olduğu bir araziye *Ekdeş'ten* kurtarmak isterse, *pidyon* bedeline bir de *homeş* (bedelin dörtte biri; bkz. IV. Kitap, sayfa 61) eklemelidir. Bu da *Ekdeş'in*, araziye yüz *zuz* karşılığında başka birinin değil de, özellikle arazinin eski sahibinin kurtarmasından kazançlı çıkması anlamına gelir; çünkü bu kişi, *Ekdeş* kasasına yüz değil, yüz yirmi beş *zuz* ödeyecektir.

Kim Kimdir?

Yisrael'in Büyükleri

Ponivej *yeşivasının* *roş yeşivası* ve Tora Büyükleri Konseyi'nin başkanıydı. I. Dünya Savaşı öncesinde ve sırasında Litvanya'daki *yeşivalarda* öğrenim görmüştü. Yirmi üç yaşındayken ilk olarak **RaM** (*Roş Metivta*; *yeşivada* ders veren bir *rav*) olarak atanmış ve o zamandan itibaren, yaklaşık yetmiş beş yıl boyunca Litvanya ve Yisrael'deki *yeşivalarda* Tora öğretmiştir. Zaman

içinde, öne çıkan Tora büyüklerinden ve ruhani liderlerden biri haline gelmiştir. Birçok *yeşivanın* kurulmasına önayak olmuş ve Tora öğrenenlerin toplum içindeki konumunun güçlendirilmesi için faaliyetlerde bulunmuştur.

Rav Şah, Rambam'ın *Mişne Tora* adlı şaheseri hakkında özgün açıklamalarını topladığı "*Avi Ezri*" adlı kitabı yazmıştır.

**Rabi Elazar
Menahem
Man Şah**
(5658-5761)
(1898-2001)

Koenlere Verilen Topraklar

Yaprak

28

“Herem” adı verilen bir bağış türü vardır. İki tür “herem” bağışı mümkündür. “herem le-bedek a-bayit” türü bağışta, bağışlanan mal veya para, *Ekdeş*’e ait olur ve Bet-Amikdaş’ın bakım ve onarım işlerinde kullanılır. Bir de “herem laKoenim” adı verilen bir bağış türü vardır. Bu tip bağışta, bağışlanan mal veya para Koenlerin iyeliğine girer. Örneğin bir kişi “Bu tarla, Koenler için heremdir” sözleriyle bağışta bulunursa, söz konusu tarla, Koenlere ait olur.

Acaba tarlayı hangi Koenler alacaktır? Onu dünyadaki tüm Koenler arasında paylaşmak mı gerekir?

Hayır. Moşe Rabenu, Koenleri “*mişmar*” [veya çoğul haliyle “*mişmarot*”] adı verilen vardiya gruplarına bölmüştü. Bet-Amikdaş’ta her hafta bir *mişmar* görev yapardı. İşte, *herem* olarak bağışlanan bir tarla da, o hafta hangi *mişmar* görev yapıyorsa, o *mişmardaki* Koenler arasında paylaşırlardı.

Koen *mişmar*larından biri, muazzam miktarda araziye nail olurdu. Bu *mişmar*, Yovel yılının ilk haftasında görev yapan *mişmardı*. Şöyle ki, bir kişi, kendisine atalarından kalmış bir *sede ahuzay*ı Bet-Amikdaş’a vakfettiği zaman, bunu Yovel yılına kadar geri kurtarma hakkına sahipti. Ama Yovel yılı gelene kadar bunu yapmazsa, arazisi ebediyen onun elinden çıkar ve *Ekdeş*’e ait olurdu. İşte bu araziler, Yovel yılının ilk haftasında görev yapan Koenler arasında paylaşırlardı. Böylece o *mişmardaki* Koenler, bir önceki Yovel yılından bu yana geçen kırk dokuz yıllık süre içinde *Ekdeş*’e vakfedilmiş ve sahipleri tarafından kurtarılmamış olan tüm arazilere sahip olurlardı.

Yesud Amaala (devam)

Bu sıkıntılar arasında, başta yerel Bedevilerin tacizleri olmak üzere, bataklıklarla dolu olan bu bölgedeki sıtma, humma ve açlık da vardı. 1887 yılında, Avrupa’daki birliğin kasasından gelen maddi yardım tükenince ve para yardımı ile inşaat izinleri elde etme girişimleri sonuçsuz kalınca bir değişim yaşandı. Baron Rotschild bu kasabayı

himayesi altına aldı ve inşaat izinleri elde edildi. Baron’un tayin ettiği bir agronomun (çiftçilik bilimi uzmanı) tavsiyesi doğrultusunda, parfüm sanayi için gül yetiştirmeye ve ipekböceği yetiştirme amacıyla dut ağaçları dikmeye başladılar. Tüm Galil bölgesine süt temin etmek amacıyla büyük bir mandıra da kuruldu.

Harita
Üzerinde

Devamı
169’da

Kutsal Kadeh

Yaprak

29

Galil'deki küçük bir köyde yaşayan Ribî Gamliel, “Elimdeki gümüş kadeh, Koenler için *heremdir*” diye ilanda bulunmuştu. Önceki yazımızda öğrendiğimiz gibi, o andan itibaren bu kadeh, o hafta içinde Bet-Amikdaş'ta görev yapan *mişmardaki* Koenlere aittir.

Ribî Gamliel, ev halkını bu kadehi kullanmamaları konusunda uyardı, çünkü kadeh artık *Ekdeş*'e aitti ve ondan yararlanmak, “*meila*” (bkz. I. Kitap, sayfa 189) adı verilen ciddi yasağı ihlal etmek anlamına gelecekti. Aile fertleri kadehi özel bir rafta muhafaza etmeye başladılar ve rafın üzerine de “*Ekdeş*! Kullanmak yasaktır!” diye bir uyarı yazısı koydular.

Birkaç gün sonra, Yerusalayim'e gitmekte olan bir ulak oradan geçti ve Ribî Gamliel, kadehi, Bet-Amikdaş'taki Koenlere teslim etmesi için ona emanet etti. Kısa bir süre sonra, bu kadehin, tam da... komşularının payına düşmüş olduğunu öğrendiklerinde çok sevindiler! Komşuları bir Koen'di ve bağışın yapıldığı hafta Bet-Amikdaş'ta görevliydi!

Birkaç hafta sonra, Koen, yeni bir kız bebeğinin doğmuş olması vesilesiyle komşularını *Kiduş*'a davet etti. *Kiduş*'u yapması için Ribî Gamliel'i onurlandırdı ve ona... tam da o kadehi verdi!

Ribî Gamliel'in hemen yanında duran oğlu paniğe kapılıp “Baba!” diye fısıldadı babasına. “Bu kadehin *Ekdeş*'e ait ve onu kullanmanın yasak olduğunu söylememiş miydin?”

“Sevgili oğlum” diye cevap verdi babası. “Gerçekten de öyle. Kadeh, Koen'in eline geçene kadar *Ekdeş*'e aittir. Ama Koen'in eline ulaştıktan sonra, Koen'e ait kutsal olmayan diğer herhangi bir eşyayla aynı kategoridedir.”

MASEHET ARAHİN
PEREK 9:
AMOHER SADEU

Hırsız Fare

Yaprak

30

“*Lav ahbara ganav, ela hora ganav*” – “Fare değildir hırsızlığı yapan. Deliktir hırsızlığı yapan” – deyişini daha önce duymuş muydunuz?

Acaba böyle bir deyiş *Gemara*’da kendisine nasıl yer bulmuş olabilir?

Rav Yosef (*Barayta*’ya göre), kendisi Erets-Yisrael’in dışında oturan ve Erets-Yisrael’de yaşayan bir Yahudi’den bir *eved Kenaani* satın alan bir Yahudi’nin, bu köleyi serbest bırakmakla yükümlü olduğunu ve parasını da satıcıdan geri alamayacağını söylemişti. Bu, alıcının, kölenin kutsal Yisrael topraklarının dışına çıkmasına sebep olması nedeniyle, Hahamlarımızın ona verdikleri bir tür cezaydı.

Abaye ona sordu: Neden özellikle alıcıyı cezalandırdılar? Bunun yerine satıcıyı, parayı alıcıya iade etmekle cezalandırsalardı?!

Rav Yosef ona şöyle cevap verdi: “Fare değildir hırsızlığı yapan. Deliktir hırsızlığı yapan.” Başka bir deyişle: Eğer farenin, çaldığı yiyeceği saklayacak bir deliği olmasaydı, onu çalmazdı. Dolayısıyla asıl suçlu deliğin ta kendisi... Bizim örneğimizde de aynı. Eğer alıcı, köleyi satın almayı kabul etmiş olmasaydı, satıcı bu köleyi Erets-Yisrael’in dışına çıkarmazdı.

Yesud Amaala (devam)

Tüm bunlara rağmen, tarımsal ve ekonomik zararlar, kasabayı çok ağır bir krize soktu ve Yaka birliği burasının kapatılmasını tavsiye etti. Ne var ki, kurucu Fischel Salomon’un başkanlığındaki yerleşimciler, kasabanın devamlılığı konusunda kararlıydı ve sonunda Yaka birliği, burayı olduğu

gibi bırakmaya ve kendi kasasından ona ekonomik destek vermeye karar verdi.

Acil geçim ihtiyacına rağmen, bir *Şemita* yılı olan 5670 (1910) yılında, kasabadaki yirmi beş ailenin hepsi, Erets-Yisrael’e özgü en önemli *mitsvalardan* biri olan *Şemita*’ya dair kurallara riayet etmeye karar verdi.

Harita
Üzerinde

Devamı
171’de

Tamı Tamına Saat On Birde!

Yaprak

31

I. Bet-Amikdaş Dönemi'ydi. Ribi Hayim, elinde altın paralarla dolu büyük bir kese olmak üzere sabah vakti aceleyle yolda yürüyor ve ara sıra yoldan gelip geçenlere, "Acaba saat 11 geldi mi?" diye soruyordu.

Ribi Hayim'in acelesinin sebebi neydi ve saatin tam olarak kaç olduğu neden bu kadar önemliydi?

Kutsal Tora'mız, Yeoşua bin Nun zamanında etrafı surlarla çevrili olan bir şehirde bir ev satıldığı takdirde, satıcının, bu evi satışın ilk yılı boyunca alıcıdan geri alabileceğini söylemektedir. Başka bir deyişle, alıcı, bedeli karşılığında evi iade etmeyi kabul etmek zorundadır. Ama bir yıl dolduktan sonra ev tamamen alıcıya ait olur.

Peki, bu yılın sayımına ne zaman başlanır? Satış işleminin gerçekleştiği gün ve saatten itibaren. Örneğin, eğer ev 20 Şevât günü sabah saat 11'de satıldıysa, satıcı evi bir yıl sonra 20 Şevât günü sabah 11'e kadar geri kurtarabilir. İşte Ribi Hayim bu nedenle acele ediyordu, çünkü evini tam bir yıl önce saat 11'de satmak durumunda kalmış ve onu kurtarmak için ihtiyaç duyduğu para ancak şimdi eline geçmişti. Ve evi geri satın almak istediği için, saat 11 olup tam bir yıl dolmadan önce alıcıya ulaşmak istiyordu.

Kim Kimdir?

Yisrael'in Büyükleri

Yisrael'deki en büyük hahamlardan ve Haredi toplumunun liderlerindendir. Ukrayna'nın Hornsteipl (Hornostaipil) kasabasında doğduğu için "Steipler" lakabıyla ünlenmiştir. Henüz gençliğinde, bir dahi ve öğrenime çok düşkün, çalışkan ve devamlı biri olarak tanınmıştı. Hazon İş'in (bkz. sayfa 124) kız kardeşiyle evlendi ve Belarusya'nın Pinsk kentindeki "Bet Yosef" yeşivasında **RaM** (**Roş Metivta**; yeşivada ders veren bir *rav*) olarak görev

yaptı.

5694 yılında Steipler, Erets-Yisrael'e çıktı ve Bene Berak şehrine yerleşti. Orada "Bet Yosef" yeşivasına *roş yeşiva* olarak atandı. Zamanının büyük bölümünü Tora öğrenimine ve kendisine danışmak için gelenleri kabule ayırırdı.

Talmud üzerine "Keilot Yaakov" kitabını yazmıştır. Diğer eserleri arasında "Şaare Tevuna", "Şiurin Şel Tora" ve "Haye Olam" sayılabilir.

Rabi
Yaakov
Yisrael
Kanyevski
Steipler
(5659-5745)
(1899-1985)

Saklanan İnsanlar

32

Yaprak Önceki yazımızda, surlarla çevrili bir şehirde bulunan evini, sattığı kişiden geri almak üzere gereken parayı ödemek için acele eden Ribî Hayim'den bahsetmiştik.

Mişna, surlu şehirlerde bir ev satın almış olan bazı kişilerin, ilk yılın bitimine yakın zamanda, satıcılar kendilerini bulamasınlar diye saklandıklarını anlatmaktadır.

Bu gibi durumlarda zavallı satıcı, parayı ödeyip evini geri alabilmek için alıcıyı arayıp durur, ama onlar, bir yıl tam olarak dolana kadar saklandıkları yerlerden çıkmazlardı. Yıl bittikten sonraysa alıcılar ortaya çıkıyorlardı, ama artık bir yıl dolduğu için satıcının yapabileceği bir şey yoktu.

Hillel A-Zaken bunu görünce bir kural koydu. Eğer bir satıcı, alıcıyı bulamıyorsa, elindeki parayı Bet-Amikdaş'ta oturan *dayan*lara (yargıçlar) verebilecek ve bunun ardından, satmış olduğu eve tekrar girerek onu iyeliğine geri alabilecekti.

Yesud Amaala (devam)

Şemita yılında toprağı işleyebilmek için *alahasal* bir çözüm üretilmiştir. Buna “*eter mehira*” (satış izni) adı verilir. *Bet din* denetiminde arazi Yahudi olmayan birine satılır, böylece orada iş yapmak belli başlı şartlar dâhilinde mümkün olur. Buna ve geçim sıkıntılarına rağmen, o *Şemita* yılında Yesud Amaala sakinleri, söz konusu çözüme bel bağlamamış, *Şemita mitsvasını* olduğu gibi gözetmişlerdir.

Kasabanın başına gelen çok sayıdaki sıkıntıya rağmen – ki bunların arasında bir çekirge istilası ve 5689 (1929)

yılında Arapların Erets-Yisrael çapında 133 silahsız Yahudi'yi katlettiği şiddet olayları (*Meoraot Tarpot*) da vardı – çiftçiler yeni tarımsal girişimleri tesis etmeyi başardılar.

Doksanlı yıllarda *Ameyasedim* (Kurucular) caddesi yenilenmiştir. Kurucu ailelerin dördüncü ve beşinci nesilleri hâlâ kasabada yaşamaktadır. Yesud Amaala, Erets-Yisrael'de yenilenen Yahudi yerleşiminin ulusal miras niteliğindeki örneklerinden biridir.

**Harita
Üzerinde**

SON

Migraş ve Sade

Yaprak

33

Bene-Yisrael Erets-Yisrael'i ele geçirdikten sonra, Yeoşua bin Nun ülkeyi kabileler arasında paylaştırmıştı. Levi kabilesi toprak payı almamış, bunun yerine diğer kabileler kendi şehirlerinden bazılarını onlara vermişti. Tora, bu Levi şehirlerinin etrafında, her yöne doğru iki bin *ama* genişliğinde alanın da şehre ait olduğunu belirtir. Bu boş alanın ilk bin *amalık* kısmı, şehrin güzelliği için boş bırakılırdı. Bu bölüme “*migraş*” adı verilir. İkinci bin *amalık* kısım ise tarla, bağ ve bahçe olarak kullanılırdı. Bu kısma da “*sade*” adı verilir.

Mişna bir kural belirlemiştir: Şehrin etrafındaki *sade* adlı kısmı *migraşa*, *migraş* kısmını da *sadeye* dönüştürmek yasaktır.

Neden?

Sadeyi migraşa dönüştürmek yasaktır, çünkü ekilen her toprak, Erets-Yisrael'in bayındırlığına katkıda bulunur ve *sadenin* boş alana çevrilmesi, Erets-Yisrael'in bayındırlığına vurulan bir darbe niteliğindedir.

Şehrin çevresindeki *migraşı* da ekilip dikilen bir *sadeye* dönüştürmek yasaktır, çünkü *migraşın* amacı şehre güzellik katmaktır ve bu güzelliği korumak gerekir.

Tarlayı Kim Alacak?

Yaprak

34

Masehet Arahin'in son yaprağına gelmiş bulunuyoruz. Bu yazımızda, *Gemara*'da aktarılan ilginç bir *sevarayı* (mantık yürütme) öğreneceğiz.

Barayta'da, bir pasuktan öğrenilen özel bir *deraşa* doğrultusunda bir kural öğretilmektedir. Buna göre, *herem* olarak bağışlanmış bir araziyi Yovel yılı geldiğinde alan bir Koen (bkz. sayfa 167), aynı araziyi kendisi de *herem* olarak bağışlarsa, bir sonraki Yovel geldiğinde, şahsen o yılın başında Bet-Amikdaş'ta görev yapan *mişmardaki* Koenlerden biri olsa bile, bu araziyi bütünüyle geri alamaz. Bunun yerine arazi, o *mişmardaki* tüm Koenler arasında eşit olarak paylaşılır.

Acaba bu arazinin tekrar o Koen tarafından geri alınabileceğini düşünmemiz için ne gibi bir sebep vardır?

Çünkü bir *kal vahomer* çıkarsaması yapabildik (*kal vahomer*, hafif bir duruma dayanılarak daha ağır bir durumla ilgili kanunun öğrenilmesidir; bkz. V. Kitap, sayfa 85):

Eğer arazi başka biri tarafından vakfedilmiş olsaydı, Yovel geldiğinde, o sırada görevli olan *mişmarın* mensubu olarak bu Koen'in de o arazide hakkı olurdu. Bu durumda Koen'in, şahsen bağışlanmış olduğu bir araziyi de bütünüyle kendisine almaya hakkı olmasın mı? Ne de olsa bu arazi Koenlere verilecektir ve onun da bu araziyle bir bağlantısı hâlihazırda vardır.

İşte bu nedenle Tora, özel bir pasukla, böyle bir mantık yürütmeye göre davranılamayacağını söylemekte ve arazinin, o *mişmarda* görevli olan tüm Koenler arasında eşit olarak paylaşılacağını vurgulamaktadır.

